

DFÆL·*bladet*

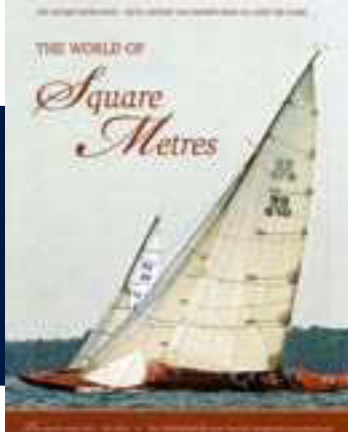
Nr. 110 december 2011

Skønheder i
skærgården

Anvendt litteratur:

Alla våra skärgårdskryssare, Per Thelander, 1991
100 år under segel, svensk segling 1905-2005,
Svenska Seglarförbundet, 2004
Hvide Sejl, Einar Olufsen, 1964
Nordens Båtar, Bind I, Otto Lybeck, 1939
Danske Lystbåde, Jan Ebert, 1986
Svenska Skärgårdskryssare Förbundets hjemmeside:
<http://www.sskf.se>

Anbefalet litteratur, som jeg dog ikke har kunnet anvende, idet de danske biblioteker ikke har den: Jubileumsboken "The World of Square Metres" - om skärgårdskryssarens udvikling från 1908-2008. Den kan bestilles gennem Svenska Skärgårdskryssare Förbundet fra deres hjemmeside – koster 400 SKR

En skønhed på Københavns Yacht- og Motorbådsværft

På baggrund af vedholdende rygter om en lang slæde på værftet ude på det yderste af Stubben ved Nordhavnen, kontaktede jeg Københavns Yacht og Motorbådsværft – og ganske rigtigt, her har 95 m² skærgårdskrydseren "Gain" haft til huse gennem en årrække. Båden er over 16 meter lang og 2,8 meter bred og er tegnet af August Plym, bygget på hans eget værft Neglingevarvet, Stockholms Båtbyggeri i 1916.

Af Stig Ekblom

Værftsejer Morten inviterede mig til at komme og kigge – og det var ikke en mulighed, jeg havde lyst til at lade gå fra mig. Gåturen fra Nordhavnen Station ud til Fiskerihavnen er lang, men viste sig virkelig interessant og værd at tage. Nu er det også en ære at komme sådan et sted, værftet har jo ældgamle rødder. Herfra er mangt et stolt fartøj sejlet ud, f.eks. en række af de meste vindende 6-metere igennem 1920'erne og -30'erne. Værftet brændte i 1936 sammen med en del prægtige fartøjer – blandt andre kongens 10-meter "Rita V", men det blev genopbygget og har leveret og repareret mange både siden.

I den lavloftede sidehal kunne jeg nu beundre denne skønhed, som efter 5 års restaurering gerne skulle være klar til søsætning nu til sommer. Værftet har stået for reparationer på skroget, mens ejeren, som er udlandsdansker, selv arbejder på restaureringen af den demonterede aptering, som er helt original.

Her har været tale om den sædvanlige historie. Det meget smukke skib blev købt i Norge og sejlet hjem til København, hvor man sejlede en sommer. Men ved førstkommande forårsklargøring var der noget trevleri ved røstjernene, så båden kom lige over til Morten på værftet for at blive ordnet for denne bagatel. Men det viste sig at være ret omfattende, og der åbenbares hurtigt mange flere problemer, da der først blev gået grundigere efter. Der var f.eks. blevet lagt et tyndt lag frisk træ uden på det dårlige træ i køltræ og stævne.

Forstævnen var i fyr med stålskinner foroven og forenden, boltet sammen med et utal af bolte – sådan var den lavet originalt – men træet bladrede fuldstændig op og faldt fra hinanden da Morten skar lidt i det.

Hele køltræet og 8 meter stævn måtte skiftes – samt rorstævnen. Dækket viste sig at være råddent i kanterne, cockpitkarmene ligeså. Der blev lagt nyt dæk i oregonpine på, nye cockpitkarme, og lagt et lag 3 mm mahogny-

"Gain" ansås som den mest vellykkede 95'er fra Plyms hånd, og var med den berømte sejler John "Glas-Calle" Carlsson ved roret altvindende gennem årene indtil 1918, hvor den nye Salander-tegnede "Gerdny" kom til og gav "Gain" kam til håret de kommende år.

Som "Gain" så ud ved Sandhamsveckan 1916 – her dystende med sin forgænger "Inga-Lill", også af Plyms hånd, og som i 1914 var den første skærgårdskrydser med krumbygget marconimast. Begge var meget tidligt på den i overgangen fra gaffel- til bermudarig, men som det ses, endnu med det lave og meget brede sejlplan, der prægede de første både med den nye rigtype.

finer uden på rufsiderne, så de patinerede indersider fra 1916 kunne blive bevarede. Det ser naturligvis aldeles vidunderligt ud. Som gave fra værftet til ejeren er såvel forluge som agterluge med karme blevet udskiftet – to

"Gain"s imponerende fordæk, fotograferet da hun efter losningen af de store opgaver blev flyttet fra den store værftshal over i sidehallen.

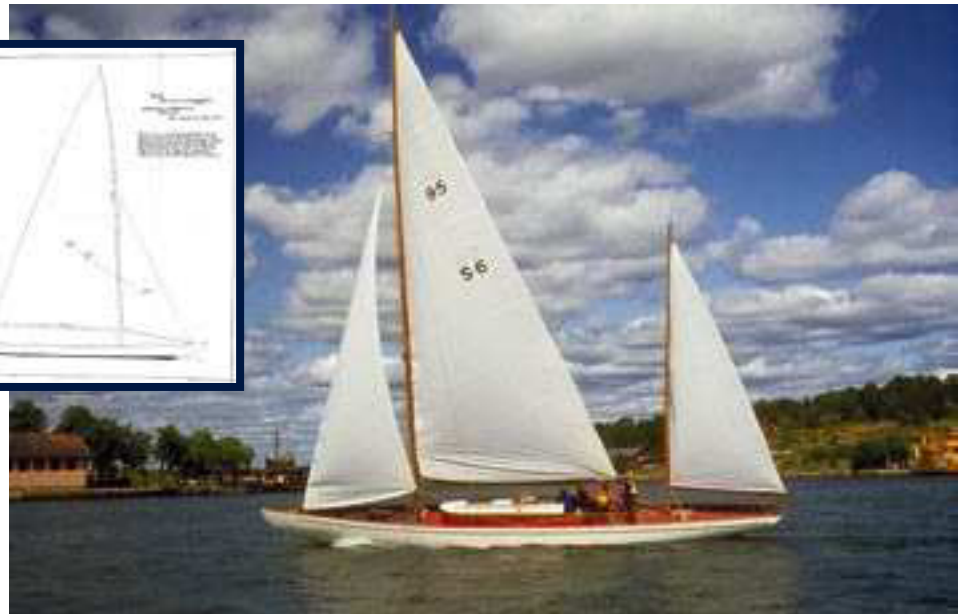

lær-

Det oprindelige problem ved rostjernene løstes med indskarrede stykker af bord – der hvor de gamle rostjern sammen med det nedsivende vand havde forårsaget råd i klædningen.

Nyt koltræ, ny forstævn og rorstævn, nye bjørne og bundstokke og nye stålbundstokke og en del svøb. Det er da vist godt at der findes værfter, der kan endnu...

”Gain”, som hun så ud, da hun færdedes i de nordligere farvande, hvor den nuværende ejer købte hende. Det er endnu uvist om yawl-riggen skal bevares. Morten har ventet med at gennembryde oregon-dækket, før ejeren har besluttet sig endeligt. Det ville da også klæde dette smukke fartøj med en kutterrig, ikke sandt?

Indsat i foto: På sjöhistoriska muséet i Stockholm kan man hente Plyms originale rigtegning, hvis det skulle have interesse ved en mulig ændring af riggen.

Værftsejer Morten Sørensen på det kæmpestore nylagte agterdæk i 6 meter lange oregonlister. Dækket er lakeret med coelan – og Morten fortæller at det voldte store besværligheder at lakere med coelan'en. Til sidst valgte man at hælde det på og fordele det med pensel, men nu ser det også rigtigt flot ud.

Foran værftet står 8-meteren "Unda", der trænger til en gennemgribende restaurering – der er noget råd i de forreste underste bord og bundstokke, så den har ikke været ude og sejle nogle år – projektet står vist lidt i stampe...

linge har nemlig gennem årene lavet dem som svendeprover og derved bidraget til det utroligt smukke resultat.

Når man nu var i gang, blev alle de rustne stålbundstokke udskiftet, og klædnin-gen repareret, hvor det var nødvendigt. Desuden er hele skroget blevet nåddelimet.

Nu står båden altså hel og flot igen og i fineste form. Problemet er vist bare, hvor den kan komme til at få havneplads til sommer – men enhver havn må da være stolt af at huse sådan en skønhed?

Værftsejer Morten viser sit righoldige trælager. Han faldt over et større parti mahogny og eg – beregnet til bygningen af en 40 fods båd, som aldrig blev bygget. Fornemt og vellagret træ, der kan finde anvendelse i nye restaureringer af vore sejlende kulturskatte

VICTORIA
på ny kurs

**Superstævne i
Svendborg**

95 m² skærgårdskrydser "Gain" søsat

Af Ole Toft - Sølv

"En skønhed på Københavns Yacht- og Motorbådsværft" – skrev "den gamle redacteur" i dette blad i 2011 (nr. 110, dec. 2011) og fulgte op med en beskrivelse af et igangværende restaureringsarbejde af skærgårdskrydseren "Gain", tegnet af August Plym og bygget på hans værft Neglingevarvet ved Stockholm i 1916.

Restaureringsarbejdet er nu tilendebragt, og lørdag d. 3. september 2016 blev der afholdt "åben båd" ved Mortens værft: "Gain" var nu søsat og lå ved Mortens

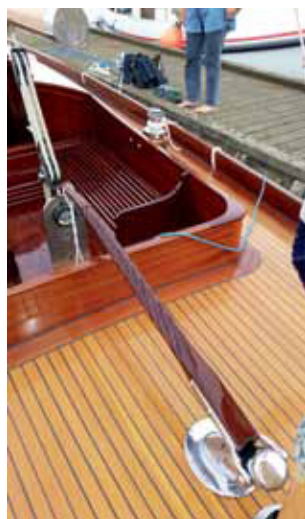

"Gain", som hun så ud, da hun færdedes i de finske farvande, hvor den nuværende ejer købte hende. "Gain" ansås som den mest vellykkede 95'er fra Plyms hånd, og var med den berømte sejler John "Glas-Calle" Carlsson ved roret altvindende gennem årene indtil 1918, hvor den nye Salander-tegnede "Gerdny" kom til og gav "Gain" kam til håret de kommende år.

*Der blev serveret
hjemmebrygget
Gain-øl ved
søsætningen*

*Rorpinden: Ejeren er meget stolt
over at selveste "Glass-Calle"
sad med den i hånden og
sejlede Gain til sejr i 1916!*

bro i fiskerihavnen, færdigrestaureret, med flag over top og blev fejret med sit 100 års jubilæum.

Og hvilket imponerende skue. Med en overaltlængde på over 16 meter måler den "kun" 2,8 m i bredden. Den var oprindelig slooprigget med 95 m² i sejlareal, men blev for 50-60 år siden rigget som yawl. Og sådan har ejeren ønsket at bibeholde den.

Men bortset fra dette er "Gain" så oprindelig som da Plym afleverede den for 100 år siden. Dæk, ruf, luger og cockpit er nænsomt renoveret og genopbygget, rorpinden er den originale snoede, udskårne, som Plym praktiserede det. Masterne er nye, fra Mortens værft.

Om læ får man et sus af forne tiders sejlads: hele averteringen er elegant renoveret og holdt i originale træsorter, listeprofiler, skabe med originale beslag – og alligevel så enkelt og funktionelt – som det var tænkt af mesteren selv.

Stor respekt for ejeren. Imponerende at det lykkedes at gennemføre projektet, og at vi nu kan glædes over at se denne repræsentant for noget af det ypperste af nordisk bådbyggerkunst i vores farvande.

Og stor respekt for bådbygger Morten Sørensen og hans stab af håndværkere. Hvor herligt at se, at håndværket lever – at man stadig behersker at kunne håndtere materialer og teknikker som på Plyms tid.

Ikke så mærkeligt at det var en festdag med blafrende flag og masser af besøgende – venner, bekendte, Københavnske Træsejlere, bådbyggere og lokale fiskere samledes i Mortens værft og på bådpladsen, ejeren og kæreste trakteredede med delikatesser, som kunne skylles ned med hjemmebrygget øl – Gain-øl!

Bemærk "Plym-bølgen" i stævnen. Den har Ole rekonstrueret ud fra gamle billeder og skåret ude hos Morten sidste år (Red.)

